

Judikatūras krājums

Lieta C-121/10

**Eiropas Komisija
pret
Eiropas Savienības Padomi**

Prasība atcelt tiesību aktu — Valsts atbalsts — LESD 108. panta 1. un 2. punkts — Ungārijas piešķirtais valsts atbalsts lauksaimniecības zemes iegādei — Eiropas Savienības Padomes kompetence — Pastāvoša atbalsta shēma — Atbilstoši pasākumi — Divu atbalsta shēmu nenodalāmais raksturs — Apstākļu maiņa — Ārkārtas apstākļi — Ekonomiskā krīze — Acīmredzama kļūda vērtējumā — Samērīguma princips

Kopsavilkums – Tiesas (virspalāta) 2013. gada 4. decembra spriedums

- 1. Valsts atbalsts — Padomes tiesības izņēmuma kārtā atļaut atbalstu, pamatojoties uz ārkārtas apstākļu apsvērumiem — Izpildes nosacījumi — Attiecīgās dalībvalsts vēršanās Padomē, pirms tiek pieņemts Komisijas lēmums, ar kuru atbalsts atzīts par nesaderīgu ar kopējo tirgu, un lēmuma pieņemšana trīs mēnešu laikā — Robežas — Iepriekšēja Komisijas lēmuma apšaubīšana*
(LESD 108. panta 2. punkts)
- 2. Valsts atbalsts — Padomes tiesības izņēmuma kārtā atļaut atbalstu, pamatojoties uz ārkārtas apstākļu apsvērumiem — Izpildes nosacījumi — Atbalsts, kas ir nesaraujami saistīts ar tādu atbalstu, kuru Komisija jau ir atzinusi par nesaderīgu ar iekšējo tirgu — Tiesiskās noteiktības principa ievērošana — Ierobežojumi — Ekonomisko un finanšu apstākļu būtiskas izmaiņas*
(LESD 107. panta 108. punkts un 109. pants)
- 3. Prasība atcelt tiesību aktu — Pamati — Pilnvaru nepareiza izmantošana — Jēdziens*
(LESD 263. pants)
- 4. Lauksaimniecība — Konkurences noteikumi — Atbalsts — Atbalsta atļaušana izņēmuma kārtā, ko veic Padome — Pārbaude tiesā — Robežas — Padomes lēmums atļaut valsts atbalstu, ko Ungārija piešķīra tās lauksaimniecības zemes iegādei, kura tai piederēja pēc ekonomiskās un finanšu krīzes — Acīmredzamas kļūdas vērtējumā neesamība*
(LESD 108. panta 2. punkta trešā daļa)
- 5. Valsts atbalsts — Padomes tiesības izņēmuma kārtā atļaut atbalstu, pamatojoties uz ārkārtas apstākļu apsvērumiem — Izpildes nosacījumi — Samērīguma principa pārkāpums — Neesamība — Vērā ņemami fakti*
(LESD 108. panta 2. punkta trešā daļa)

1. Ņemot vērā centrālo lomu, kas LESD ir paredzēta Komisijai valsts atbalsta iespējamai atzīšanai par nesaderīgu ar iekšējo tirgu, LESD 108. panta 2. punkta trešajai daļai ir izņēmuma un īpašs raksturs, lai gan Padomei ar šo normu piešķirtām pilnvarām acīmredzami ir izņēmuma raksturs. Tas nozīmē, ka šī norma noteikti ir jāinterpretē šauri.

Turklāt, runājot par LESD 108. panta 2. punkta trešās un ceturtās daļas normām, atbilstoši kurām, no vienas puses, ja dalībvalsts vērsas Padomē, uz trim mēnešiem tiek apturēta Komisijā notiekoša pārbaude, un, no otras puses, ja Padomes lēmums netiek pieņemts šajā termiņā, lemj Komisija, Tiesa nolēma, ka šīs normas ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja šis termiņš ir izbeidzies, Padomes kompetencē vairs nav pieņemt lēmumu par konkrēto atbalstu atbilstoši minētā panta trešajai daļai. Līdz ar to, ja attiecīgā dalībvalsts nav Padomei adresējusi nevienu lūgumu, pamatojoties uz LESD 108. panta 2. punkta trešo daļu, Padomei vairs nav tiesību īstenot ārkārtas pilnvaras, kas tai piešķirtas ar minētās normas trešo daļu nolūkā šādu atbalstu pasludināt par saderīgu ar iekšējo tirgu.

Šāda interpretācija nodrošina to, ka netiek pieņemti lēmumi ar pretrunīgu rezolutīvo daļu, un tādējādi veicina tiesisko noteiktību.

Padome vairs nevar apšaubīt Komisijas lēmuma, ar ko valsts atbalsts atzīts par nelikumīgu, efektivitāti, atbilstoši LESD 108. panta 2. punkta trešai daļai atzīstot par saderīgu ar iekšējo tirgu tādu atbalstu, kura mērķis ir kompensēt nelikumīgā valsts atbalsta saņēmējiem atmaksas maksājumus, kas tiem ir jāmaksā piemērojot minēto lēmumu.

(sal. ar 40.–43. un 46. punktu)

2. Lai piemērotu LESD 88. panta 2. punktu, attiecīgās Padomes un Komisijas kompetences tiek norobežotas tādā veidā, ka, pirmkārt, primārā kompetence ir Komisijai, bet Padomes kompetence rodas tikai ārkārtas apstākļos. Otrkārt, Padomes kompetence, kas ļauj tai savos lēmumos atkāpties no konkrētām Līguma normām valsts atbalstu jomā, ir jāīsteno konkrētā laika posmā. Treškārt, tiklīdz kā Komisija vai Padome pieņem galīgu lēmumu par aplūkojamā atbalsta saderību, otrā minētā no šīm divām iestādēm vairs nedrīkst pieņemt pretēja rakstura lēmumu.

Šajos apstākļos nav nozīmes tam, vai atbalsts, par kuru ir pieņemts Padomes lēmums, ir pastāvošs vai jauns atbalsts. Faktiski Komisijas lēmuma efektivitāte tiek apšaubīta ne tikai tad, kad Padome pieņem lēmumu, ar kuru par saderīgu ar iekšējo tirgu atzīst to pašu atbalstu, par kuru Komisija jau ir pieņēmusi lēmumu, bet arī tad, ja atbalsta, par ko ir šis Padomes lēmums, mērķis ir kompensēt saņēmējiem nelikumīgi piešķirtu atbalstu, kas ir atzīts par nesaderīgu ar iekšējo tirgu un kas šiem saņēmējiem ir jāatmaksā saskaņā ar šo Komisijas lēmumu. Šādos apstākļos otrais atbalsts ir tik nesaraucams saistīts ar to, kura nesaderību ar iekšējo tirgu Komisija konstatēja jau iepriekš, ka šķiet pilnīgi samāksloti nošķirt šos divus atbalstus LESD 108. panta 2. punkta piemērošanas nolūkā.

Šajos apstākļos, ja Komisija, īstenojot savas ar LESD 107. un 108. pantu piešķirtās pilnvaras, pieņem pamatnostādnes, norādot veidu, kādā tā atbilstoši šiem pašiem pantiem paredz izmantot savu novērtējuma brīvību attiecībā uz jauniem vai jau pastāvošiem atbalstiem, un piedāvā dalībvalstīm veikt atbilstošus pasākumus, kas ir vajadzīgi iekšējā tirgus progresīvai attīstībai vai funkcionēšanai, un ja šiem pasākumiem piekrīt dalībvalsts un tie līdz ar to kļūst tai saistoši, pēc šādas piekrišanas priekšlikumiem dalībvalstij ir pienākumi tikai attiecībā uz jauno atbalstu, kuru Padome attiecīgi var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu.

Tomēr Padome nevar atsaukties tikai uz to, ka atbalsta shēma ir jauna, lai pārskatītu situāciju, saistībā ar kuru Komisija jau ir pieņēmusi galīgu lēmumu, un nonākt pretrunā šim vērtējumam. Tātad Padomes kompetencē nav izlemt, ka jauna atbalsta shēma būtu jāuzskata par saderīgu ar iekšējo tirgu, ja tā ir tik nesaraucami saistīta ar jau pastāvošu atbalsta shēmu, kuru dalībvalsts ir apņēmusies mainīt vai izbeigt atbilstoši LESD 108. panta 1. punktā paredzētajam, ka LESD 108. panta 2. punkta piemērošanas nolūkā šo divu atbalstu nošķiršana šķiet pilnīgi samākslota.

Tomēr Komisijas veikto šīs atbalsta shēmas novērtējumu nevar uzskatīt par kaitējošu tam novērtējumam, kas bija jāpiemēro ļoti atšķirīgā ekonomiskā kontekstā salīdzinājumā ar to, kuru ir ņēmusi vērā Komisija. Tāds ir būtisku pārmaiņu gadījums, kā, piemēram, ekonomiskā un finanšu krīze. No tā izriet, ka jaunās atbalsta shēmas, par kuru dalībvalsts ir iesniegusi Padomei pieteikumu atbilstoši LESD 108. panta 2. punkta trešajai daļai, saderība ar iekšējo tirgu ir jāizvērtē individuāli, atšķirīgi no Komisijas veiktā atbalsta shēmas novērtējuma, kurš tika veikts, ņemot vērā atbilstošos ekonomiskos apstākļus šo atbalstu piešķiršanas brīdī.

(sal. ar 47., 49., 51., 52., 60., 61., 67. un 74. punktu)

3. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 81. punktu)

4. Komisija LESD 108. panta 2. punkta c) apakšpunkta piemērošanā bauda plašu novērtējuma brīvību, kuras īstenošana ietver sarežģītus ekonomiskus un sociālus vērtējumus, kas jāveic Savienības kontekstā. Šajā sakarā tiesas kontrole, ko piemēro šīs novērtējuma brīvības izmantošanai, ir tikai pārbaude par to, vai tiek ievēroti procesuālie noteikumi un pamatošanas noteikumi, kā arī par norādīto faktu materiālo precizitāti un kļūdas tiesību piemērošanā un acīmredzamas kļūdas neesamību faktu vērtējumā vai pilnvaru nepareizas izmantošanas neesamību. Taču attiecībā uz nepierasto un neparedzamo raksturu, kā arī uz ekonomiskās un finanšu krīzes ietekmes plašumu uz Ungārijas lauksaimniecību nevar uzskatīt, ka Padome būtu pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, uzskatīdama, ka šī ietekme bija būtiska ārkārtas apstākļu sastāvdaļa LESD 108. panta 2. punkta trešās daļas izpratnē. Nav noteicošs fakts, ka ekonomiskā un finanšu krīze ir izraisījusi ievērojamas sekas arī citās dalībvalstīs, jo šis apstāklis neietekmē šīs krīzes seku ārkārtējo raksturu attiecībā uz Ungārijas lauksaimnieku ekonomiskās situācijas attīstību.

(sal. ar 98. un 100. punktu)

5. Attiecībā uz samērīguma principa ievērošanu – tikai pasākuma, kas ir veikts uz LESD 108. panta 2. punkta trešās daļas pamata, acīmredzama neatbilstība Padomes mērķim, ko tā vēlas sasniegt, var ietekmēt šī pasākuma likumību. Tā, ņemot vērā Padomei esošās novērtējuma brīvības apmēru, nevar uzskatīt, ka ar tās lēmumu, kurā tika atļauts valsts atbalsts lauksaimniecības zemes iegādei, tiktu pārkāpts samērīguma princips tikai tādēļ, ka šī dalībvalsts varēja sasniegt mērķi saistībā ar nabadzības samazināšanu lauku rajonos ar cita veida valsts atbalsta shēmu. Tomēr Padomei piešķirtā plašā novērtējuma brīvība to neatbrīvo no tā, ka savā vērtējumā tai ir jāņem vērā jau veiktie konkrētie pasākumi tādu ārkārtas apstākļu novēršanai, kuri ir pamatojuši aplūkojamās valsts atbalsta shēmas atļaušanu.

(sal. ar 114., 115., 121. un 122. punktu)